

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Biblioteca Națională pentru Copii
„Ion Creangă”

SCRIITORII MOLDOVEI – COPILOR

ION VATAMANU

CHIȘINĂU 2017

...*Cioplind în piatra limbii secunda unui vers,
Din suflet am lăsat cuvintele să-mi zboare,
Iar vremea lor s-ajungă și-n ale tale vremi.*
(Ion Vatamanu)

Poetul, eseistul, traducătorul Ion Vatamanu s-a născut la 1 mai 1937 în satul Costiceni, jud. Hotin (astăzi raionul Noua Suliță, regiunea Cernăuți).

Și-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Chimie (1955-1960) și a susținut doctoratul în chimie la Universitatea din Lvov, Ucraina (1971).

În 1973 a fost numit șef de laborator la Institutul de chimie al Academiei de Științe din Moldova (funcție pe care o va deține până la sfârșitul vieții). În cariera sa de chimist a publicat peste 150 de lucrări în domeniul chimiei analitice, obținând cinci brevete de invenție în domeniul oscilopolarografiei (1980-1989).

Între 1989-1990 a condus, împreună cu poeta Leonida Lari, ziarul „Glasul”, iar în 1991-1993 a fost director al revistei „Columna”. În anii 1990-1993 este deputat în Parlamentul Republicii Moldova și președinte al Comisiei Parlamentare pentru Cultură și Culte.

Activitatea literară începe în anii de studenție, publicând poezii în ziarul studențesc, apoi în ziarul „Tinerimea Moldovei”. Poeziile sale, scrise în vers liber și alb, sunt de o originalitate frapantă. Debutul editorial s-a produs în 1962 cu placheta de versuri *Primii fulgi*.

A mai semnat cărțile de poezie: *Monologuri* (1964); *La mijlocul ierbii* (1967); *Liniștea cuvintelor* (1971); *Ora păsării* (1974); *De ziua frunzei* (1977), considerată drept una din cele mai valoroase apariții poetice din anii '70; *Nimic nu-i zero* (1987); *Atât de mult al pământului* (1990) ș.a.; volumele de eseuri și publicistică literară: *Viața cuvântului* (1980); *Basmaua* (1981); *A vedea cu inima* (1984); *Dialoguri banale sau trist și vesel despre oameni* (1988); *Zidire pe osul ființei* (2008) ș. a.

Pentru copii a scris cărțile *Aventurile lui Atomică* (1965) – o fascinantă călătorie în lumea științei și cea a elementelor chimice (va cunoaște mai multe ediții atât în limba română, cât și în alte limbi); *Teiul* (1980); *Izvorăș cu ochii verzi* (1985); *Unde-i urma mea?* (1986); *Oglinda mofturoasă* (postum, 2003); *Floare de mai* (postum, 2007); *Iarba și îngerul ei* (postum, 2011).

Postum îi mai apare *101 poeme* (2011); *Frumusețile, atât de multe* (2013); *Contur de meditație* (2015); *Umbre* (2015).

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova din 1964. În 1992 devine membru de onoare al Societății culturale creștine „Mitropolitul Varlaam”.

Activitatea științifică și literară îi aduce mai multe premii, diplome și distincții, printre care: Medalia de Bronz a Expoziției Realizărilor Economiei Naționale (1984); Diploma Televiziunii moldovenești pentru ciclul de emisiuni „ABC-ul moralei” (1989); Titlul Onorific „Maestru al literaturii” (1992). Post-mortem este distins cu Medalia „Mihai Eminescu” (1995); Premiul „Dacia” în domeniul artei populare (1996); „Ordinul Republicii” (2010).

S-a stins din viață la 9 august 1993. Numele său a fost conferit școlii medii din satul de baștină, pe clădirea căreia este dezvelit un basorelief cu chipul poetului, școlii medii din s. Pârlița, Ungheni, Liceului Teoretic din or. Strășeni și unei străzi din Chișinău.

În 1997, Ministerul Culturii și Uniunea Scriitorilor din Moldova a organizat Congresul republican de poezie și muzică tânără „Ion Vatamanu”.

În 2007, s-a instituit Premiul special „Ion Vatamanu” – pentru dragoste de libertate și adevăr, care se decernează anual unui documentar din cadrul Festivalului Internațional de Film Documentar „Cronograf” de la Chișinău.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Altă iubire nu este. În 2 vol. / Ion Vatamanu; ed. îngrijită de E. Curicheru-Vatamanu; pref.: M. Cimpoi. – București: Biodova, 2001.

Atât de mult al pământului: poezii și balade / Ion Vatamanu. – Ch.: Hyperion, 1990. – 340 p.

Aventurile lui Atomică / Ion Vatamanu; il.: M. Vatamanu. – Ch.: Bons Offices, 2012. – 68 p.: il.

Contur de meditație / Ion Vatamanu; antologie și pref.: L. Turcanu. – Ch.: Arc, 2015. – 64 p.

Frumusețile, atât de multe... / Ion Vatamanu; ed. îngrijită de E. Curicheru-Vatamanu. – Iași: Tipo Moldova, 2013. – 312 p.

Iarba și îngerii ei: poezii pentru cei care vor să crească cu cartea măricei / Ion Vatamanu; il.: M. Vatamanu. – Ch.: Bons Offices, 2011. – 108 p.: il.

Nimic nu-i zero / Ion Vatamanu; îngrijirea text.: E. Curicheru-Vatamanu. – București; Ch.: Litera Internațional. – 2004. – 302 p.

101 poeme / Ion Vatamanu; Asoc. Culturală „Ideal”; Soc. Culturală „Apollon”; select.: M. Prepeliță. – Ch.: Ideal; București: Biodova, 2011. – 110 p.

Să mă chemați să vă cânt / Ion Vatamanu; ed. îngrijită de E. Curicheru-Vatamanu. – Timișoara: Augusta, 2000. – 172 p.

Umbre. Poetul și imperiul: (poeme inedite) / Ion Vatamanu; pref. și comentarii: V. Răileanu. – Iași: Tipo Moldova, 2015. – 320 p.

Referințe critice

Ion Vatamanu: bibliogr. / Bibl. Mun. ”B.P. Hasdeu”; alcăt.: Claudia Tricolici. – Ch.: Cartier, 1997. – 160 p.

Iubirea până la capăt: Omagiu lui Ion Vatamanu / coord.: C. Trifan, V. Nazar. – Ch.: Prut Internațional, 2012. – 268 p.

Bantoș, Ana. Factorul cultură în scrierile lui Ion Vatamanu // Bantoș, Ana. Recuperarea autenticului / Ana Bantoș. – Ch., 2006. – P. 48-52.

Ciocanu, Ion. Ion Vatamanu – deopotrivă al Basarabiei și Bucovinei // Ciocanu, Ion. În marginea și-n miezul poeziei / Ion Ciocanu. – Iași: Tipo Moldova, 2015. – P. 62-65.

Romanciuc, Vasile. Ion Vatamanu: „Eu port puii mei prin țară...” / Vasile Romanciuc // Bucurii pentru copii: poeți contemporani din Basarabia. – Târgoviște; Ch.: Bibliotheca; Cartdidact, 2010. – P. 71-72.

Suceveanu, Arcadie. Ion Vatamanu – conjugarea verbului a fi // Suceveanu, Arcadie. Emisferele de Magdeburg: eseuri, portrete literare, cronici, articole / Arcadie Suceveanu. – Ch.: Prut Internațional, 2005. – P. 105.

Holban, Ioan. Poezia lui Ion Vatamanu / Ioan Holban // Convorbiri literare. – 2016. – Nr. 1. – P. 55-60.

Josu, Nina. „Dor de Ion Vatamanu” / Nina Josu // Lit. și arta. – 2015. – 24 dec. – P. 3.

Referințe

*Vă las să m-așteptați din nou în primăvară,
Sosind pe muguri noi, îndrăgostit de țară,
C-am legănat în grai, și-am sfătuit cuminte
Copii ce vor găsi în mine un părinte.*

Ion Vatamanu

Poezia lui Ion Vatamanu este, esențialmente o poezie a întâmplărilor, vârstelor și stărilor sufletului, a sărbătorilor (...) și involburărilor dramatice (...).

Mihai Cimpoi

Ion Vatamanu este unul dintre poeții care au improspătat cu noi și îndrăznește metafore, cu o nouă gândire artistică poezia noastră. (...)

Două motive – frunza și pasărea – par să domine scrisul lui Vatamanu. Una simbolizând statornicia sufletească, spirituală, cealaltă – cântecul, zborul liber al său.

Grigore Vieru

Ion Vatamanu a fost mai mult decât un poet, un savant, un om politic – a fost un univers care a descris limba română, iar cărțile sale le-a numit „enciclopedia poemelor”.

Tudor Palladi

Visător în singurătatea clipei de creație, corect în raport cu istoria și contemporanii, energic și hotărât în momentele de criză – aceste fațete sunt parte din imaginea celui care a fost Ion Vatamanu...

Sergiu Petru Palii

Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban